

Spis treści

Rozdział I – Między przeszłością a przyszłością	7
1. Różne drogi przeszłości	7
2. Złudzenie postępu	9
3. Trzy owoce postępu	12
4. W poszukiwaniu rozwiązań	14
5. Życzenia i projekty	17
Rozdział II – U progu nowego wieku	20
1. Człowiek technopolu	20
2. Zwiastuny kryzysu społecznego	23
3. Rozterki moralne edukacji	27
4. Koncepcja człowieka i świat wartości w edukacji	31
5. Cele wychowania	34
Rozdział III – Wielkie i małe dylematy edukacyjne współczesności	38
Rozdział IV – Dziedzictwo przeszłości i beznadziejność dnia dzisiejszego	52
1. Bariery i zagrożenia dostępu do oświaty	52
2. Czynniki równego startu	69
2.1. Równość szans a wychowanie przedszkolne	72
2.2. Równość szans a wychowanie pozalekcyjne i pozaszkolne	76
2.3. Równość szans a komercjalizacja edukacji	82
2.4. Równość szans a nauczyciele i poradnictwo	89
2.5. Równość szans a materialne warunki edukacji	96
Rozdział V – Elementy diagnozy i warunki konieczne reformy	108
1. Wstęp do diagnozy	108
1.1. Socjotechnika czy etyka w wychowaniu	108
1.2. Zagubienie programowe współczesnej szkoły	112
2. Zakres i znaczenie pojęcia reformy	118
3. Czas reformy	125
4. Warunki konieczne, zasady ustrojowe i organizacyjne przyszłego szkolnictwa	129

4.1. Zasada drożności pionowej i poziomej	130
4.2. Zasada jednolitości programowej	133
4.3. Zasada obowiązkowości kształcenia	136
4.4. Zasada powszechności (demokratyczności) szkoły	138
5. Zasada bezpłatności nauczania	141
6. Zasada nadzoru pedagogicznego państwa	145
7. Zasada polifurkacji programowej	147
8. Zasada elastycznego przystosowania	148
9. Zasada neutralności ideologicznej	149

Rozdział VI – Organizacja, program i zadania społeczne

pożądanego systemu edukacji	151
1. Nauczanie czy wychowanie	151
2. Trzy wyzwania przyszłości	153
3. Poszukiwanie ładu społecznego przez edukację	155
4. Nauczyciele–wychowawcy: nadzieja, szansa, zagrożenie?	158
5. System wartości i aksjologia nowej edukacji	166
6. Przesłanki zmian programowo-organizacyjnych	172
6.1. Przedłużenie obowiązku szkolnego	173
6.2. Konieczność odbudowy wychowania przedszkolnego	174
6.3. Wzrost trudności wychowawczych i agresji w szkole	177
6.4. Szkoła z instytucji wychowania staje się placówką nauczania	180
6.5. Edukacja ustawiczna – nowe, trwałe ogniwo systemu szkolnego	182
6.6. System wychowania równoległego i wspierającego	185
7. Składniki i organizacja systemu oświaty	188
7.1. Wychowanie przedszkolne	190
7.2. Pogranicze szkoły	191
7.3. Nauczanie wczesnoszkolne	192
7.4. Nauczanie późnoszkolne	195
7.5. Szkolnictwo ponadpodstawowe	195
7.6. Szkolnictwo policealne	196
7.7. Kształcenie licencjackie	197
7.8. Edukacja ustawiczna	199
7.9. Wychowanie równoległe	201

Konkluzje. Cele wychowania, kondycja nauczyciela,

model szkoły	204
1. Cele indywidualne i społeczne wychowania	205
2. Przygotowanie i cechy osobowe nauczyciela	207
3. Właściwości ideowe i ustrojowe szkoły	209

Bibliografia	213
---------------------------	------------